

Raad van Kerken in Nederland

beleidsplan 2026-2030

Horizon

Als kerken weten we ons door onze Heer Jezus Christus gezonden om ons in te zetten om God en mensheid meer bijeen te brengen. Daartoe bemoedigen de kerken de christenen en versterken hun geloof. In de wereld zijn we aanwezig als missionaire, verzoenende en diaconaal-maatschappelijke kracht.

We zijn ons bewust van de ernst der tijden. De internationale situatie is onzeker, in Nederland worden anti-rechtstatelijke krachten sterker, de geloofsoverdracht naar nieuwe generaties stukt en oudere generaties verlaten de kerk. In deze situatie willen wij een kerkelijke en oecumenische kracht zijn.

Tegen welke horizon dienen we de komende beleidsperiode de missie van de Raad van Kerken gestalte te geven?

Oecumene is toenemend urgent

De samenleving is in hoge mate ontkerkelijkt en religieus-analfabeet geworden. Men weet van christenen en heeft daar op z'n best neutrale gevoelens bij. Het onderscheid tussen kerkgenootschappen is voor de samenleving feitelijk irrelevant.

In een verdeelde wereld getergd door ernstige crises dienen de christelijke kerken te komen tot een authentiek gezamenlijk getuigenis, dat (beeldend) spreekt van geloof, hoop en liefde.

Werken aan eenheid is en blijft een kernopdracht

De kernopdracht van de oecumenische beweging is groeien naar eenheid. Onderlinge samenwerking en support zijn zeer toe te juichen en kunnen het proces van naar elkaar toegroeien dienen. Werken aan verdere eenwording betekent ook ervoor zorgdragen dat de bereikte resultaten door dialogen en het werk van o.a. de Wereldraad van Kerken tot op de bases van de kerkgenootschappen gerecipieerd worden.

Werken aan eenheid vraagt om reflectie op en zich uitspreken over de actualiteit

De kerkgenootschappen in Nederland delen niet alleen het geloof in de persoon van Christus en in de Drie-ene God. Ze delen ook de samenleving waarvan we allemaal deel uitmaken.

De actualiteit behoort daarom wezenlijk tot de onderwerpen waarmee de Raad van Kerken zich als Raad van Kerken dient te verhouden.

De samenleving verandert, de kerken veranderen

De manier waarop onze samenleving georganiseerd is en communiceert is veranderd.

Hiërarchische verbanden maken plaats voor netwerken. De Raad van Kerken is tot nu toe volgens een verenigingsmodel georganiseerd. In dit beleidsplan laten we dat voor een deel los en gaan we meer in de richting van een netwerkmodel. Daarmee sluiten we aan bij de leefwereld van jongere generaties binnen de kerk en zijn we in onze manier van werken herkenbaarder buiten de kerk.

Een netwerkmodel veronderstelt ook waardering voor de van elkaar verschillende wijzen waarop kerken en groepen binnen de kerken spreken en getuigen. Ook naar overheid en samenleving zal meer in netwerkverband worden opgetreden, bijvoorbeeld met andere religieuze koepelorganisaties als Missie Nederland, SKIN, Overlegorgaan Joden, Christenen en Moslims en In Vrijheid Verbonden.

Kerkgenootschappen kampen met personeelstekort en minder financiën.

In alle facetten van het kerkelijk leven kampen de meeste kerkgenootschappen met een gebrek aan opvolging. Het zal steeds minder vanzelfsprekend zijn dat alle plekken die er binnen de gremia van de RvK-NL zijn vanuit de kerkgenootschappen ingevuld kunnen worden.

In alle kerken staan de financiën onder de druk.

Hoofdtaken

Op de Heidagen in oktober 2024 formuleerden we drie hoofdtaken van de Raad van Kerken.

1. Plek van ontmoeting, groeien naar eenheid
2. Gezamenlijke dienst aan de samenleving
3. Netwerklek met netwerken

Dit beleidsdocument probeert deze hoofdtaken preciezer te benoemen en uit te werken.

De Raad van Kerken als plek van ontmoeting – groeien naar eenheid

Belangrijkste rol van de Raad van Kerken is dat het een plek is van geïnstitutionaliseerd beraad en van ontmoeting van leidinggevendenden in de kerk. Het is van belang dat leidinggevendenden elkaar ontmoeten, elkaar leren vertrouwen, overleggen, misverstanden uit de weg kunnen ruimen en samen op trekken om leiding te geven aan kerken en te spreken in de samenleving.

Er zijn talloze initiatieven en samenwerkingsverbanden die oecumenisch of interkerkelijk van opzet zijn. Maar alleen in de Raad van Kerken ontmoeten de verschillende kerken in Nederland elkaar gezamenlijk als (institutionele) kerken. Hierin ligt de kracht van de Raad van Kerken, zijn uniciteit en bestaansrecht.

De Plenaire Raad

Het beraad van de verschillende kerken vindt op dit moment vooral plaats in de Plenaire Raad en – in een wat kleinere kring – binnen het moderamen. Binnen de Plenaire Raad gaan een heleboel zaken goed, maar ook moeten we constateren dat wat we bespreken lang niet altijd doorklinkt in (lid)kerken en samenleving. Voor een deel hebben we dat niet zelf in handen – het ligt er ook aan wat kerken en samenleving willen oppakken - maar voor een deel ook wel. Intensievere, meer geordende en kwalitatief betere beraadslaging zal zeker meer doorwerken en de verbondenheid tussen de kerken bevorderen. **Het belangrijkste beleidsvoornemen is om de rol van ontmoeting en beraad in de Plenaire Raad te versterken.**

Om de rol van ontmoeting en beraad in de Plenaire Raad te versterken moet in de komende beleidsperiode het volgende gebeuren:

- a. De Plenaire Raad stelt een duidelijkere agenda voor zichzelf op van onderwerpen die ze wil gaan bespreken.**

Op deze manier kunnen onderwerpen goed voorbereid worden en houdt de Plenaire Raad meer greep op de eigen agenda. Moderamen en Plenaire Raad stellen een agenda op van de onderwerpen die de komende jaren komende jaren geagendeerd worden. Zij brengen duidelijke prioriteiten aan gezien de beperkte mogelijkheden van de Raad.

Het is mogelijk dat een beraad over een onderwerp uitmondt in een actie in de richting van de (lid-)kerken, de overheid of de samenleving.

b. De Plenaire Raad wordt beter gevoed

Zie hiervoor wat gezegd wordt onder 'beraad- en werkgroepen'.

c. De vergaderingen krijgen meer het karakter van onderling beraad

Met meer tijd voor gesprek en discussie, vaak ook in kleinere kring, komen meer leden van de Raad aan het woord en verdiepen we de beraadslagingen. Dat betekent dat er meer tijd moet komen voor een onderwerpen en dat we dus niet te veel in een vergadering doen. Het kan ook betekenen dat we af en toe de opzet van een vergadering veranderen. Niet meer alleen van 10.00 uur tot 12.30 uur met een lunch na afloop, maar ook van 10.00 uur tot 14.30. Online-bijeenkomsten lenen zich minder goed voor onderling beraad.

d. Er vindt een betere terugkoppeling plaats naar de verschillende kerken (en breder)

Op dit moment worden er verslagen gemaakt van de vergaderingen van de Plenaire Raad. Toch kan er meer gedaan worden aan terugkoppeling. Deels ligt hier een taak voor de afzonderlijke leden van de Plenaire Raad. Deels kan er meer gedaan worden door de inleidingen die gehouden zijn in de Plenaire Raad en wellicht ook de stellingnames te publiceren. We beschrijven ook waar we het niet eens zijn met elkaar. Het blad/PDF Oecumenische Bezinning kan hier een rol in spelen.

Communicatie

In de komende beleidsperiode wil de Raad van Kerken meer nadruk leggen op ontmoeting en kennisdeling, zowel intern als extern. Dat vraagt om een andere inzet van communicatiemiddelen.

Om thema's met meer verdieping te bespreken en dat gesprek verder te leiden naar de lidkerken, wordt per thema een dossier ontwikkeld met achtergrondinformatie, gespreksverslagen en richtvragen voor verdere bespreking. De beraadsgroepen, werkgroepen etc. worden regelmatig uitgenodigd de plenaire raad te voeden met een product, ter informatie, inspiratie of bespreking.

Wat betreft de externe communicatie gaat de Raad van Kerken werken aan diversificatie van de manier waarop zij haar verklaringen en oproepen deelt met de samenleving. De plek van kerken binnen de samenleving is in de afgelopen decennia veranderd en het is niet meer vanzelfsprekend dat verklaringen en persberichten aandacht krijgen in de media en bij de overheid en organisaties. Wanneer besproken thema's vragen om externe communicatie wordt in een vroeg stadium besproken welk middel en welk moment daarvoor geschikt is.

De beraad- en werkgroepen

De verschillende beraad- en werkgroepen zijn bedoeld om zelf een plaats van ontmoeting en eenheid tussen de verschillende kerken te zijn. Een tweede taak is om vanuit een specifieke invalshoek en vanuit specifieke kennis het gesprek in de Raad van Kerken en het publieke spreken van de Raad van Kerken te voeden.

Het afgelopen decennium – en wellicht al eerder – zijn de verschillende beraad- en werkgroepen minder een plaats van ontmoeting tussen de verschillende kerken geworden. Enerzijds komt dat doordat op specifieke terreinen de verschillen tussen de kerken minder groot zijn geworden – je zou dat oecumenische winst kunnen noemen – anderzijds is er weinig terugkoppeling tussen de verschillende werkgroep- en beraadsgroepleden en de kerken die hen gezonden hebben, zodat de ontmoeting die er wel is wat in het luchtledige blijft hangen. Het geeft aan dat de samenstelling wat betreft kerkelijke verscheidenheid een minder grote rol speelt en daarmee ook een minder groot accent hoeft te hebben in de komende jaren.

De meeste beraadgroepen hebben moeite om voldoende mensen te vinden. Dat heeft voor een deel te maken met het feit dat mensen zich minder snel binden voor vaste verantwoordelijkheden. Ook zijn er problemen om voldoende bij elkaar te komen en goede producten te leveren.

Waar de beraadgroepen en werkgroepen wel goed functioneren verandert er weinig. Ook als er voldoende energie is om een groep te beginnen, is er geen bezwaar tegen om die van start te laten gaan. **Bij andere en nieuwe onderwerpen is het raadzaam om geen permanente werkgroepen in het leven te roepen of te houden. Beter kan de Plenaire Raad gevoed worden door deskundigen uit verschillende richtingen die op ad-hoc basis meewerken.** Dit vergroot ook het netwerk van de Plenaire Raad en sluit aan bij de ontwikkelingen in de samenleving, die meer in de richting van lossere netwerken gaan.

Dat betekent dat de Raad minder zelf een organisatie bouwt en onderhoudt, maar oecumenische platforms en beraden zendt, bemoedigt en op geringe schaal faciliteert. De Raad van Kerken functioneert dan veeleer als zendende instantie voor oecumenische overleggroepen op het gebied van geloofs- en samenlevingsvraagstukken.

Tot nu toe heeft de Raad van Kerken verschillende soorten overleggroepen: beraadgroepen, werkgroepen en netwerkgroepen. Soms zit daar ook een hiërarchisch verband tussen. Zo valt de werkgroep Vluchtelingen onder de Beraadgroep Samenleving, duurzaamheid en vrede. **In de komende beleidsperiode vervalt elke hiërarchie tussen de verschillende groepen:** elke beraadgroep, werkgroep of netwerkgroep heeft de gelegenheid om gevraagd of ongevraagd moderamen en Plenaire Raad te adviseren. Dat maakt de organisatie minder bureaucratisch en ook aantrekkelijker om in te werken. De benoemingsregels voor de Beraadgroepen, Werkgroepen en Netwerkgroepen zullen worden aangepast. De statuten zullen overeenkomstig worden aangepast.

Op dit moment functioneren de volgende groepen:

Geloof en Kerkelijke Gemeenschap (Faith and Order)

Beraadgroep Geloof en kerkelijke gemeenschap
Beraadgroep Theologie en Duurzaamheid

Leven en arbeid (Life and Work)

Beraadgroep Samenleving, duurzaamheid en vrede
Werkgroep Science
Werkgroep Vluchtelingen
Werkgroep Vrede en Oorlog
Netwerkgroep Schepping en Duurzaamheid
Netwerkgroep Heilzame verwerking Slavernijverleden
Knooppunt Armoede
Inspiratiefestival

Interreligieuze dialoog

Contactgroep Islam
Contactgroep Hindoes – Christenen
OJCM (Overleg, Joden, Christenen en Moslims)
In Vrijheid Verbonden (een organisatie voor interreligieuze samenwerking).

Stand van zaken werkgroepen en beraadgroepen

Een kort overzicht van hoe de verschillende groepen functioneren en willen functioneren. Een aantal werkgroepen krijgt ook concrete opdrachten, los van de incidentele.

Geloof en Kerkelijke Gemeenschap

Beraadgroep Geloof en kerkelijke gemeenschap

Deze Beraadgroep gevraagd worden mee te werken bij de ‘agenda voor geloofsonderwerpen’. Ook stelt ze het komende half jaar een document op over de houding van de kerken t.a.v. de rechtstaat en de democratie.

Beraadgroep Theologie en Duurzaamheid

Dit is een groep van (universitaire) theologen die het maatschappelijke gesprek over duurzaamheid aanjagen vanuit een christelijk theologisch perspectief. Zij krijgen de opdracht in 2026 met een programmatisch pamflet te komen.

Leven en werk

Beraadgroep Samenleving, duurzaamheid en vrede

Deze Beraadgroep wordt in 2026 opgeheven. Er zullen een aantal groepen vanuit deze Beraadgroep gevormd worden die zelfstandig verder gaan zoals de Werkgroep Science en de Werkgroep Vrede en Oorlog.

Werkgroep Science (inclusief AI)

Deze werkgroep krijgt de opdracht binnen een jaar met een publicatie en/of een publieksbijeenkomst te komen. Op het gebied van AI wordt samengewerkt met de EO.

Werkgroep Vluchtelingen

Deze werkgroep komt op voor de waardigheid en rechten van vluchtelingen. Er vindt onderling beraad plaats. Een belangrijke focus ligt op de rechten van kinderen.

Werkgroep Vrede en Oorlog

In deze werkgroep werken mensen uit de verschillende traditiestromen samen: mensen die meer op de lijn van de ‘rechtvaardige oorlog’ en mensen die op een meer pacifistische lijn zitten. Deze werkgroep krijgt de opdracht in 2026 met een rapport te komen waarin de verschillende posities – ook in de actualiteit – met elkaar in gesprek zijn gebracht.

Netwerkgroep Schepping en Duurzaamheid

Deze Netwerkgroep komt een keer per jaar fysiek en een keer per jaar online bij elkaar. De Raad van Kerken zal het komende jaar een keer gastheer zijn van de fysieke bijeenkomst van de Netwerkgroep. Elk jaar zullen wij de online-bijeenkomsten aan de vooravond van een COP (klimaatconferentie) organiseren.

Werkgroep Heilzame verwerking Slavernijverleden

De werkgroep organiseert activiteiten rond de vragen over de doorwerking van dit verleden en over wat er moet gebeuren om te komen tot een heilzame verwerking. Meer nog: hoe stellen we ons als

kerken op tegenover hedendaagse systemen en structuren die onrecht in stand houden? Iedere jaar organiseert de werkgroep eind juni een herdenkingsdienst. Met onder andere de PThU wordt samengewerkt om ook wetenschappelijk op het slavernijverleden en de verwerking daarvan te reflecteren.

Knooppunt Armoede

Een medewerker van de Protestantse Kerk is hier actief en geeft haar kennis door. Eens in de drie jaar publiceert zij de monitor armoede.

Participatie

We nemen deel aan het netwerk 'Eén tegen eenzaamheid' en 'Veilige kerk'.

Inspiratiefestival

Eens in de twee jaar wordt op Terschelling het 'Inspiratiefestival' gehouden. De Raad van Kerken participeert hierin. De komende tijd zal het festival worden geëvalueerd.

Interreligieuze dialoog

Contactgroep Islam

Deze Netwerkgroep zet haar activiteiten voort. Deze groep wordt aangemoedigd meer van zich te laten horen en nieuwe wegen te zoeken of zich op te heffen.

Contactgroep Hindoes – Christenen

Deze Netwerkgroep zet haar activiteiten voort. Er is een vacature van voorzitter. Ze wordt aangemoedigd meer van zich te laten horen.

Overleg Joden, Christenen en Moslims (OJCM)

Tweemaandelijks vindt er overleg plaats met vertegenwoordigers van het Contactorgaan Moslims en Overheid en met de beide Israëlitische Kerkgenootschappen. Jaarlijks wordt de Jeruzalembijeenkomst georganiseerd. Er komt een nieuwe voorzitter die een impuls aan het werk van het OJCM zal geven.

In Vrijheid Verbonden (IVV)

Deze netwerkgroep van verschillende levensbeschouwingen (Christenen, Joden, Moslims, Hindoes, Boeddhisten en Humanisten) organiseerde de afgelopen 15 jaar eens per jaar een bijeenkomst in Tivoli. IVV ontwikkelt zich de komende jaren tot een brede netwerkgroep van religieuze leiders, vergelijkbaar met het Nederlands Christelijk Forum (NCF).

Netwerk

De Raad van Kerken functioneert als aanspreekpunt van maatschappelijke organisaties die iets willen van de kerken. De Raad van Kerken legt en onderhoudt contact met voor ons relevante maatschappelijke en politieke organisaties.

De Raad van Kerken als uitvoeringsorganisatie

Daarnaast zijn er projecten die aan de Raad toevertrouwd zijn. De Raad van Kerken – en speciaal het bureau – fungeren dan als uitvoeringsorganisatie van de verschillende kerken.

Jaarlijks zijn dat:

- Oecumenelezing
- Week van Gebed voor de Eenheid

De Oecumenelezing fungeert ook als toogdag in de richting van onze ‘achterban’.

De Week van Gebed voor de Eenheid fungeert plaatselijk als motor van de oecumene. Komend jaar vindt voor het eerst een Startdienst plaats als landelijke start van de Week van Gebed.

Er zijn ook incidentele projecten die door de Raad op zich genomen worden. Dat waren de laatste jaren:

- Nicea 2025
- website Vier de Schepping

Deze incidentele zaken leggen een fors beslag op de tijd van het bureau. Het ligt voor de hand om kritisch te kijken naar deze incidentele projecten. Voor incidentele projecten wordt naar incidentele financiering gezocht bij fondsen en/of kerken.

Plaatselijke raden van kerken

De plaatselijke oecumene heeft op dit moment nauwelijks een plaats binnen het werk van de Raad.

Jaarlijks is er een online-overleg tussen alle plaatselijke raden van kerken, waarbij zo’n 25 raden van kerken aanhaken. Daarnaast is er jaarlijks een overleg tussen de ‘grote steden’. De algemeen secretaris gaat op uitnodiging bij een plaatselijke raad langs, maar dat is mondjesmaat en kan ook niet anders dan mondjesmaat. Het is goed om de Raad hier een iets actievere rol te geven.

Een (incomplete) overzicht van de bestaande raden van kerken is hier te vinden:

<https://www.raadvankerken.nl/organisatie/lokale-raden-van-kerken/>

Samenwerking met SKIN, Missie Nederland en NCF

Voor de Week van Gebed wordt intensief samengewerkt met SKIN en Missie Nederland.

Daarbuiten groeit de samenwerking met SKIN en Missie Nederland op het niveau van de algemeen secretaris. Versterking van de samenwerking is een strategische doelstelling die als het goed is dwars steeds meer door de organisatie gaat lopen. Dat wil zeggen alle werkgroepen, beraadgroepen etc. kijken in hoeverre zij SKIN en Missie Nederland bij hun werk kunnen betrekken.

Het Nederlands Christelijk Forum is een groeiend netwerk van christelijke leiders. Het biedt christelijke leiders de kans elkaar te ontmoeten en het onderlinge contact te verdiepen.

Met name voor de contacten met de meer Evangelische kerken is dit van belang. De Raad van Kerken participeert in dit netwerk en neemt deel aan de jaarlijkse conferentie.

Internationale samenwerking

De Raad van Kerken onderhoudt contacten met internationale oecumenische organisaties, zoals de Wereldraad van Kerken, CEC en ECEN, en geeft door wat daar speelt. De Raad van Kerken is zelf geen lid van een internationale organisatie, lidmaatschap van internationale organisaties loopt via de verschillende kerken in Nederland.

De Raad van Kerken helpt de Nederlandse kerken oecumenisch kader te zoeken en te begeleiden in samenwerking met organisaties als de Vereniging voor Katholieke Oecumene.

Uitvoeringsplan

In de eerste helft van 2026 wordt aan de Plenaire Raad een uitvoeringsplan gepresenteerd waarin de voornemens zijn omgezet in een herkenbare agenda.

Bodegraven, 5 november 2025